

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

УДК 784.6:78.01

Цитування:

Зосім О. Л. Традиційна естрадна пісня: концептуалізація поняття. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2022. № 2. С. 153–158.

Zosim O. (2022). Traditional pop song: conceptualization of the concept. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 2, 153–158 [in Ukrainian].

Зосім Ольга Леонідівна,
доктор мистецтвознавства, професор,
професор Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7546-094X>
olgazosim70@gmail.com

ТРАДИЦІЙНА ЕСТРАДНА ПІСНЯ: КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ

Мета роботи. У дослідженні здійснено спробу концептуалізувати дефініцію «традиційна естрадна пісня» з позицій сучасного музичного естрадознавства. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні історико-культурного, системного, контекстуального та аналітичного методів, поєднання яких дало можливість окреслити специфічні риси традиційної української естрадної пісні. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що вперше в українській науці було концептуалізовано поняття «традиційна естрадна пісня». **Висновки.** Традиційна естрадна пісня посідає значне місце в українському культурному просторі, при цьому як культурно-мистецьке явище в українській науці вона й досі не осмислена. На основі виділення трьох параметрів (соціокультурний, віковий та стильовий) було розкрито специфіку української традиційної естрадної пісні. Виявлено, що її стильові риси формувалися протягом 1950–1970-х рр. («класична естрадна пісня»), у 1980-х рр. відбувався процес стабілізації, з 1990-х рр. розпочинається виокремлення традиційної естрадної пісні як специфічного, консервативного за своєю спрямованістю стильового напрямку, що орієнтувався на здобутки класичної української естрадної пісні та протистояв впливам тогочасних західних течій популярної музики, прагнучи зберегти самобутність української музичної естради. Принципова некомерційність традиційної естрадної пісні сягає корінням мистецтва радянської доби і є антиподом шоу-бізнесу з його прагненням до швидкого оновлення музичних стилів. У період активного розвитку комерційного напрямку естрадної музики у 1990-х рр. традиційна естрадна пісня вважалася архаїчною і протиставлялася «модним» напрямкам «молодіжної музики». Сьогодні це протиставлення не є актуальним: традиційна естрадна пісня як стильовий напрям, що базується на естетиці другої половини ХХ ст., є популярною серед виконавців та слухачів різного віку. Стильове розмаїття традиційної естрадної пісні пов'язано з тривалим часом формування української класичної естради та її художніми здобутками. Саме тому, попри певну консервативність, українська традиційна естрадна пісня є значимим шаром української музичної культури.

Ключові слова: естрадне музичне мистецтво, вокальна естрада, українська музична традиція, традиційна українська естрадна пісня.

Zosim Olga, Doctor in Arts, Professor, Professor of the National Academy of Culture and Arts Management

Traditional pop song: conceptualization of the concept

The purpose of the research. The study attempts to conceptualize the definition of «traditional pop song» from the standpoint of contemporary musical variety studies. **The research methodology** is based on the use of historical, cultural, systemic, contextual, and analytical methods, the combination of which made it possible to determine the specific features of the traditional Ukrainian pop song. **The scientific novelty** of the work lies in the fact that for the first time in Ukrainian science the concept of «traditional pop song» is conceptualized. **Conclusions.** The traditional pop song occupies a significant place in the Ukrainian cultural space, while it has not yet been comprehended as a cultural and artistic phenomenon in Ukrainian science. Based on the selection of three parameters (socio-cultural, age and style), the specifics of the Ukrainian traditional pop song were revealed. It is revealed that its stylistic features were formed during the 1950–1970s. («classic pop song»), in the 1980s. there has been a process of stabilization, since the 1990s. the identification of the traditional pop song as a specific, conservative stylistic direction begins, which focused on the achievements of the classical Ukrainian pop song and opposed the influences of the Western trends of popular music, trying to preserve the originality of the Ukrainian musical variety art. The fundamental non-commercial nature of the traditional pop song is rooted in the art of the Soviet era and is the opposite of show business with its desire to quickly update musical styles. During the period of active development of the commercial direction of pop music in the 1990s. the traditional pop song was considered archaic and opposed to the «fashionable» directions of «youth music». Today, this opposition is not

relevant: the traditional pop song as a stylistic direction based on the aesthetics of the second half of the 20th century is popular among performers and listeners of all ages. The stylistic diversity of the traditional pop song is associated with a long time of formation of the Ukrainian classical pop and its artistic achievements. Therefore, despite a certain conservatism, the Ukrainian traditional pop song is a significant layer of Ukrainian musical culture.

Key words: variety musical art, vocal variety art, Ukrainian musical tradition, traditional Ukrainian pop song.

Актуальність теми дослідження. Українська музична естрада є багатовимірним явищем, у тому числі, у стильовому відношенні. Одним з потужних напрямів української естрадної музики є т. зв. традиційна естрада, представниками якої є популярні виконавці Оксана Білозір, Іво Бобул, Павло Зібров, Василь Зінкевич, Алла Кудлай, Анатолій Матвійчук, Тарас Петриненко, Іван Попович, а також багато інших видатних українських естрадних вокалістів. Творчість цих виконавців на сьогоднішній день є практично недослідженою попри те, що їх внесок в розвиток української музичної культури є надзвичайно потужним, а традиційна естрадна пісня й досі залишається одним із затребуваних жанрів в сучасному культурно-мистецькому просторі України. Дефініція «традиційна естрадна пісня» вже міцно закріпилася в українському соціумі, при цьому вона не ставала предметом окремого дослідження науковців. У своїх роботах українські естрадознавці доволі часто послуговуються цим терміном, однак в їх роботах відсутня його чітка дефініція. Визначення змісту дефініції «традиційна естрадна пісня» є важливим для сучасного естрадознавства, оскільки дозволить надати теоретичне підґрунтя для характеристики сучасної української естрадної пісні в її повноті й цілісності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українська музична естрада та естрадна пісня були предметом дослідження М. Мозгового [3], О. Шевченко [9], О. Бойка [1], Т. Рябухи [4], Т. Самаї [5], У. Конвалюк [2] та ін. В цих роботах здійснено історичний огляд української музичної естради та естрадної пісні, зокрема охарактеризовано її жанрово-стильові особливості. У зазначених працях, особливо в тих, що розглядають українську естрадну пісню на сучасному етапі, так чи інакше згадується таке явище як традиційна українська естрадна пісня, при цьому пріоритетність у характеристиці віддається новим напрямкам естрадної музики; традиційна естрада розглядається як один з напрямів української популярної музики, що прийшов з минулої епохи та продовжив своє існування в добу шоу-бізнесу. Враховуючи значимість традиційної естрадної пісні в сучасній українській культурі і малорозробленість цього стильового напрямку в

українській науці, украї необхідно з'ясувати специфіку традиційної української естрадної пісні і спробувати охарактеризувати це явище, у тому числі в концептуальному плані.

Мета статті полягає у концептуалізації дефініції «традиційна естрадна пісня» в контексті сучасного музичного естрадознавства.

Виклад основного матеріалу. Для концептуалізації дефініції «традиційна естрадна пісня» необхідно більш детально зупинитися на працях українських науковців для з'ясування того, який зміст вони в неї вкладають. Поняття «традиційна естрадна пісня» не відразу з'явилася в науковому обігу. Протягом 1990-х рр. ми бачимо лише спорадичне використання більш менш близьких за значенням дефініцій. У 1991 р. українська дослідниця Л. Черкашина в розвідці, присвяченій зв'язкам естрадної пісні й фольклору, серед професійних жанрів, що лежать в основі естрадних, виділяє дожовтневий солоспів, радянську ліричну пісню, джазове мистецтво, традиційну поп-музику [8, 129]. Український науковець Г. Шостак у дисертації 1996 р. розглядає масову музику як чинник формування музичної культури підлітків, де поп-музика виділена як частина масової. До поп-музики, на його думку, належить диско, «примоднена естрадна пісня» або ПЕП (термін А. Троїцького), традиційна естрадна музика та рок-музика [10; 11].

У невеличкій, проте концептуальній статті 1998 р. В. Солодовника «Естрада» автор констатує, що «сучасна культурно-мистецька ситуація в Україні характеризується паралельним, у певному сенсі, співіснуванням шоу-бізнесу “нової хвилі” та “традиційної української естради”» [7, 154]. Остання, на його думку, представлена в культурному просторі завдяки діяльності відомого постановника концертних програм Б. Шарварка, який спирався на традиційну стилістику й багатожанровість української естради радянських часів. Відповідно, в його концертних програмах поп-музика нового стилю посідала незначне місце [7, 154]. Вельми показовим є той факт, що дефініція «традиційна українська естрада» автором пишеться в лапках, тобто вона є певного роду метафорою. Водночас, на нашу думку, саме ця стаття стала точкою відліку для концептуалізації явища традиційної естради і традиційної естрадної пісні як її провідного жанру. Саме після цього

розпочинаються спроби охарактеризувати традиційну естрадну пісню в культурному просторі України доби незалежності. Так, українська дослідниця О. Сапожнік у дисертаційній роботі 2001 р., присвяченій виховному потенціалу української естрадної музики, зазначає, що остання має власну жанрову та стильову класифікацію, і до основних її жанрів науковиця відносить «джаз, рок-музику, авторську пісню, традиційну естрадну пісню, поп-музику та синкретичні жанри» [6, 64]. У роботі авторка розглядає кожен із зазначених напрямів естрадної музики. Щодо естрадної пісні, то дослідниця присвячує генезі та історії її розвитку кілька сторінок дисертації [6, 68–73], розпочинаючи виклад фразою «одним із витоків традиційної естрадної пісні є український солоспів» [6, 68]. Проте в самому тексті йдеться скоріше про розвиток української естрадної пісні взагалі – від витоків до сучасних стилів, тож специфічної інформації саме про традиційну естрадну пісню в ньому немає. Дослідниця у розповіді цілком слушно уникає цього терміну, вживаючи дефініцію «естрадна пісня». Однак на сторінках роботи визначення «традиційна естрадна пісня» трапляється, зокрема при описі педагогічного експерименту («“Водограй” С. Ротару, “Ой у гаю при Дунаю” тріо Мареничів (традиційна естрадна пісня)» [6, 121]; «традиційна естрадна пісня (ретро) – Т. Петриненко, В. Зінкевич, Н. Яремчук, О. Білозір [6, 149]), або ж у пропозиціях щодо змісту дисциплін з історії української естрадної пісні («Біля витоків української традиційної естрадної пісні (лірична пісня романс). Творчість В. Івасюка, О. Авагяна, П. Майбороди, О. Білаша, І. Поклада» [6, 140]). Таким чином констатуємо, що у 1990-х – початку 2000-х рр. в українській науці з'являється та поступово набуває поширення дефініція «традиційна естрадна пісня» і здійснюються перші спроби осмислити це явище як культурно-мистецький феномен. У наукових розвідках 2000–2010-х рр. явище традиційної естрадної пісні потрапляє в поле зору науковців значно частіше. Примітно, що спеціальних праць, присвячених традиційній естрадній пісні, її авторам і виконавцям немає, проте в системних естрадознавчих роботах цей феномен так чи інакше розглянуто. Серед наукових праць, в яких найбільше уваги приділено традиційній естрадній пісні, відзначимо праці М. Мозгового (2007) [3] та О. Шевченко (2010) [9], також вона розглядалася у дослідженнях О. Бойка (2017) [1], Т. Рябухи (2017) [4], Т. Самаї (2017) [5], У. Конвалюк (2020) [2]. У кожного з цих науковців традиційна естрадна пісня розглядається з різних позицій відповідно до

предмету дослідження, а тому ми не будемо зосереджуватися на думці кожного дослідника окремо, а зупинимося на основних положеннях щодо того, яке значення вони вкладають в це поняття.

Ми виділяємо три параметри, які, на нашу думку, є ключовими для аналізу змісту поняття «традиційна естрадна пісня» в роботах зазначених дослідників. Першим параметром є соціокультурний аспект функціонування естради, а саме значення та місце в суспільстві, у тому числі взаємодія естрадного мистецтва з державою. Більшість дослідників, базуючись на спостереженнях В. Солодовника у згаданій вище статті про паралельне функціонування в українському культурному просторі «традиційної естради» та шоу-бізнесу, чітко розмежовують ці поняття (М. Мозговий [3, 32, 133, 154], О. Шевченко [9, 92], У. Конвалюк [2, 16]). Таким чином вони так чи інакше підтримують тезу про те, що традиційна естрада сягає корінням в музичне мистецтво часів СРСР; після його розпаду почалася ера шоу-бізнесу, де естрадні виконавці розділилися на два типи митців – ті, що продовжують традиції естрадної пісні, сформованої в СРСР, і представники «нової хвилі», які з початком доби незалежності працюють у комерційних формах естрадної музики. Попри популярність останніх, багато діячів естрадного мистецтва неоднозначно сприймають комерціалізацію естрадної музики. У роботі О. Шевченко наведено фрагменти інтерв'ю з діячами естради, які категорично не приймають її комерційні форми («З переходом на нові ринкові відносини в Україні в сфері музичного шоу-бізнеса стало можливим створення музичних проектів. На запитання “Ваше ставлення до музичних проектів. Чи є у них майбутнє?” респонденти відповіли наступним чином: П. Зібров та Л. Прохорова, представники української традиційної естради, відповіли негативно, причому категорично заперечуючи щодо можливого розвитку музичних проектів. З цього питання Павло Зібров висловився так: “Проект – це щось штучно вирощене, неприродне...”» [9, 92]). До цього параметру відносимо й зв'язки традиційної естради з мистецтвом СРСР та Заходу. У. Конвалюк вважає, що «основним офіційним напрямом радянської естради залишалася традиційна популярна музика» [2, 92]. О. Шевченко зазначає, що традиційна естрадна пісня не взаємодіяла з іншими течіями популярної музики, оскільки «за часи існування Радянського Союзу це був чи не єдиний напрямок популярної музики, який був визнаний офіційно» [9, 112]. Стосовно західних впливів, то науковці вказують, що українська естрадна пісня, попри її укоріненість в

національну культуру, не оминула західних впливів. У. Конвалюк констатує, що на музику естрадних вокалістів 1970–1980-х рр. вплинула зарубіжна естрада, а «естрадна пісня цього періоду органічно поєднала пісенну мелодику в традиціях українського фольклорного мелосу та сучасні ритми й гармонію» [2, 80]. Натомість О. Шевченко вважає, що «на відміну від, скажімо, поп-музики, яка має “американські корені”, традиційна естрадна пісня базується на українських пісенних традиціях» [9, 112]. Т. Рябуха наполягає на співвіднесеності світової та української естрадної музики у часи СРСР, яка вбачає в «українській естрадній пісні аналог світових моделей традиційної пісенної естради» [4, 105].

Як висновок стосовно аналізу за першим параметром ми констатуємо, що традиційна естрада та естрадна пісня як її провідний жанр є музичним напрямом естрадного мистецтва, який сформувався в СРСР і несе на собі його відбиток, а саме *некомерційність* як наслідок відсутності в СРСР комерційних відносин у всіх сферах господарської діяльності. Також для української радянської естради характерна *складна взаємодія традиції та новаторства, опори на національне коріння та відкритість на західні впливи*, зокрема базування на традиційному (пісенний фольклор) й професійному мистецтві (академічний солоспів) та оновлення відповідно до тенденцій світового популярного музичного мистецтва, наскільки це було можливо в тоталітарному суспільстві, де традиційному завжди надавався пріоритет, а західним впливам йшов шалений опір аж до повної заборони. Зазначимо, що в Україні не було можливості вільно розвивати естрадне мистецтво (за винятком Галичини до 1939 р.), тому її радянські форми та здобутки були безальтернативними. Якщо брати естрадних виконавців діаспори, то в основі їх репертуару були пісні, написані в підрадянській Україні, оскільки вони були дійсно художньо вартісні. Тому естрадна пісня 1950–1980-х в СРСР була єдиним і при цьому багатостильовим напрямом (стиль як окремий параметр буде розглянуто нижче), і усі тогочасні стилі естрадної музики у подальшому стали ознаками традиційної естрадної пісні. Другим параметром є вікова категорія тих, яка є споживачем культурного продукту, який отримав назву традиційної естрадної пісні. М. Мозговий розрізняє традиційну естраду та естраду нових напрямів (молодіжну музику) [3, 36]. Він зокрема зазначає, що часто «слухач, особливо молодий, знаходить у творчості рок-гуртів і самодіяльних бардів, які досить часто, особливо у невеликих населених пунктах, мають більшу популярність, ніж “зірки” “традиційної” естрадної пісні» [3, 135]. Т. Самая наголошує, що «старше й середнє покоління людей, що пройшли жахіття війни, залишалися прихильниками більш спокійної,

традиційної естради» [5, 104], а «поряд із запальною ритмікою твісту, затребуваному серед молоді, популяризувалася й традиційна естрадна пісня, що розвивала образи любовної лірики, оспівувала романтику великих будівництв та підкорення цілих земель» [5, 84].

З різних позицій оцінює традиційну естраду О. Бойко. З одного боку, дослідник говорить, що естрадна музика від самого початку була зорієнтована переважно на молодіжну аудиторію. Вона була як цілісне явище остаточно сформована в 1970-х рр. і відтоді функціонує без суттєвих змін в українській масовій культурі під назвою «традиційна естрада» [1, 82]. З іншого, він, аналізуючи творчість гурту «Смерічка» наприкінці 1980-х рр., констатує, що їхня музика «перестала відповідати музичним уподобанням молоді, формуючи у масовій свідомості образ старомодної “традиційної естради”» [1, 92]. Також О. Бойко зазначає, що поп-музика поділяється на актуальну поп-музику й традиційну музичну естраду, остання є варіантом для людей старшого покоління [1, 118].

Отже, для більшості дослідників традиційна естрадна пісня є відгалуженням естрадної музики, призначеної не для молоді, а людей середнього й старшого віку. Однак це не є правильним, оскільки, як справедливо зазначає О. Шевченко, її представниками є не лише музиканти старшого покоління, а й молодь, яка пишається тим, що співає у стилі традиційної естрадної пісні (К. Бужинська, О. Пономарьов, П. Гришко та ін.), має свою аудиторію, що належить до різних вікових категорій [9, 112]. Тож варто акцентувати увагу на тому, що традиційна естрада – це не музика для людей старшого покоління і не рудимент мистецтва часів СРСР, а повноцінний напрям, який приваблює й молодь – як виконавців, так і слухачів. Серед співаків, які не є представниками традиційної української естради, але орієнтуються на її здобутки, передусім у стильовому відношенні – популярна Ірина Федішин та мегапопулярний Олег Винник. Висловимо думку, що саме опора на український фольклор та жанр солоспіву робить традиційну естрадну пісню, попри певну ретроспективність та консерватизм, потужним культуротворчим чинником для розвитку сучасного естрадного мистецтва. Третім параметром, що дозволяє виділити традиційну естрадну пісню з інших напрямів естрадної музики, є музичний стиль. Саме він є головним маркером, що визначає специфіку української традиційної естрадної пісні.

М. Мозговий наголошує, що традиційна естрадна пісня є явищем різностильовим [3, 36]. Серед важливих її ознак – мелодизм, який є свідченням повернення до вічних національних цінностей [3, 126–127]. Традиційна музична естрада, на його думку, прагне осучаснення, що ми бачимо, наприклад, у творчості Оксани Білозір, яка є

представницею традиційної естради, однак вдало поєднає національне та тенденції сучасної світової музики [3, 143].

Доволі багато уваги стильовим особливостям традиційній пісенній естраді приділяє О. Шевченко. Дослідниця зазначає, що традиційна естрадна пісня «заснована на кращих традиціях української ліричної пісні, стала природним продовженням українського солоспіву та пісні-романсу» [9, 111]. Серед її витоків – класичний фольклорно-побутовий романс, радянська масова пісня, джаз [9, 56 – 59], а «тенденція “ліричного струменя” української естрадної пісні періоду 50-х – 80-х років ХХ століття дала сильний поштовх для подальшого розвитку нової національної моделі традиційної естрадної пісні в Україні» [9, 59]. Вже зазначалося, що дослідниця вважає, що вона не взаємодіяла з іншими стильовими течіями; і на сьогоднішній день риси традиційної естрадної пісні є цілком сформованими [9, 112]. Т. Рябуха зазначає, що на межі 1980–1990-тих років відбувається відродження традиційної естрадної пісні, яка «стає переважно ліричною і містить вже явні, спеціально впроваджені українські лексичні елементи – як музичні, так і вербальні» [4, 110]. Також вже було вказано на спостереження У. Конвалюк стосовно традиційної естради 1970–1980-х рр., що вона поєднувала й український мелос, і західні ритми популярної музики [2, 80]. На лірику як основну ознаку української традиційної естрадної пісні («лірично-образна стилістика українського побутового романсу» [1, 119]) вказує О. Бойко. Підсумуємо спостереження науковців та висловимо свої думки щодо стилю традиційної естрадної пісні. Практично усі згодні з тим, що вона має потужний ліричний струмінь, який базується на українському фольклорі та професійній музичній традиції. Значно менше уваги приділяється іноземним впливам в українській естрадній пісні. Також наголошується на тому, що стильові риси традиційної естрадної пісні були в цілому сформовані у період 1970–1980-х рр. Зазначимо, що детального опису стильових рис традиційної естрадної пісні в жодній з робіт немає, хоча в цілому не можна не погодитися з більшістю тез науковців щодо загальних характеристик її стилю. Взагалі питання стильових характеристик естрадної музики є складним, оскільки теорія музичного стилю розробляється на основі академічної музики, тоді як музична естрада, яка функціонує на межі усної та письмової традицій, потребує іншого підходу. Тому наразі не варто очікувати від науковців швидкого рішення цих питань. Ми спробуємо дати власну характеристику стилю традиційної естрадної пісні, однак перед тим коротко зупинимося на моменті, який в жодній зазначеній естрадознавчій роботі прямо не обговорюється, а саме – коли бере початок

традиційна естрадна пісня. На перший погляд, усе є зрозумілим: О. Шевченко говорить про її початок у 1950-х рр., О. Бойко – про завершення її формування у 1970-х рр. З іншого боку, як вже зазначалося, В. Солодовник, М. Мозговий, У. Конвалюк говорять про традиційну пісенну естраду лише тоді, коли в Україні починає розвиватися шоу-бізнес, тобто в 1990-х рр. Наголосимо, що усі позиції у чомусь є слухними, бо базуються на емпіричному матеріалі. Однак варто зазначити, що при цьому науковці змішують два поняття – «класична естрадна пісня» та «традиційна естрадна пісня». Класична естрадна пісня формується у період 1950–1970-х рр., у 1980-х рр. відбувається стабілізація та консервація її стильових рис, після чого її розвиток вже йде не як єдиний стильовий напрям естрадної музики, а як один з багатьох більш сучасних музичних стилів. Тому доцільно говорити про традиційну естрадну пісню саме з 1990-х рр., коли було остаточно сформовано і закріплено українську естрадну традицію, а пісенні твори, написані до цього моменту, варто визначати як естрадну класику («класична естрадна пісня»). Якщо говорити про стиль української традиційної естрадної пісні, то вона є багатошаровим стильовим феноменом, оскільки розвиток класичної естрадної пісні тривав більш ніж 30 років. Вона сполучає і традиції народного та професійного українського музичного мистецтва, і здобутки актуальних стилів світової популярної музики 1950–1980-х рр. (джаз, фанк, рок-н-рол, рок, диско). Попри заборону в СРСР західної музики та уніфікованість офіційної радянської музичної естетики, в цілому, хоч і не без запізнь і не в усій повноті, українська естрадна класична пісня відповідала світовим тенденціям і була конкурентоспроможною і в художньому відношенні, і навіть в комерційному, якщо б у СРСР були ринкові відносини. Також варто відзначити, що консервація класичної естрадної музики в традиційній естрадній пісні дещо звузила її зміст, зокрема на перший план вийшла лірика як в текстовому (пріоритетність пісень любовно-ліричного змісту), так і в музичному відношенні; також вона доволі рідко адаптувала нові стилі популярної музики.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вперше в українській науці було концептуалізовано поняття «традиційна естрадна пісня».

Висновки. Традиційна естрадна пісня посідає значне місце в українському культурному просторі, при цьому як культурно-мистецьке явище в українській науці вона й досі не осмислена. На основі виділення трьох параметрів (соціокультурний, віковий та стильовий) було розкрито специфіку української традиційної естрадної пісні. Виявлено, що її стильові риси формувалися протягом 1950–1970-х рр. («класична естрадна пісня»), у 1980-х рр. відбувався процес стабілізації, з 1990-х рр.

розпочинається виокремлення традиційної естрадної пісні як специфічного, консервативного за своєю спрямованістю стильового напрямку, що орієнтувався на здобутки класичної української естрадної пісні та протистояв впливам тогочасних західних течій популярної музики, прагнучи зберегти самобутність української музичної естради. Принципова некомерційність традиційної естрадної пісні сягає корінням мистецтва радянської доби і є антиподом шоу-бізнесу з його прагненням до швидкого оновлення музичних стилів. У період активного розвитку комерційного напрямку естрадної музики у 1990-х рр. традиційна естрадна пісня вважалася архаїчною і протиставлялася «модним» напрямом «молодіжної музики». Сьогодні це протиставлення не є актуальним: традиційна естрадна пісня як стильовий напрямок, що базується на естетиці другої половини ХХ ст., є популярною серед виконавців та слухачів різного віку. Стильове розмаїття традиційної естрадної пісні пов'язано з тривалим часом формування української класичної естради та її художніми здобутками. Саме тому, попри певну консервативність, українська традиційна естрадна пісня є значимим шаром української музичної культури.

Література

1. Бойко О. М. Українська масова музика: етапи розвитку, національні особливості: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2017. 215 с.
2. Конвалиук У. В. Персонологічний дискурс вокального мистецтва української естради 70-х років ХХ – початку ХХІ століть: дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01. Івано-Франківськ, 2020. 320 с.
3. Мозговий М. П. Становлення і тенденції розвитку української естрадної пісні: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01. Київ, 2007. 175 с.
4. Рябуха Т. М. Витоки та інтонаційні складові української пісенної естради: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Харків, 2017. 203 с.
5. Самая Т. В. Вокальне мистецтво естради як чинник культурного життя України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01. Київ, 2017. 199 с.
6. Сапожник О. В. Музично-естетичне виховання старшокласників (на матеріалі сучасної популярної естрадної музики): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2001. 223 с.
7. Солодовник В. В. Естрада. *Нариси української популярної культури*. Київ: УЦКД, 1998. С. 139–161.
8. Черкашина Л. С. Народнопісенні джерела в українській музичній естраді. *Мистецтво та етнос*: зб. наук. праць. Київ: Наукова думка, 1991. С. 126–141.
9. Шевченко О. Г. Українська популярна музика: витоки та проблематика (1920–1990 рр.): дис. ... канд. мистецтвознавства. Київ, 2010. 170 с.
10. Шостака Г. В. Музика масових жанрів як фактор формування музичної культури підлітків: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 1996. 22 с.

References

1. Boiko, O. M. (2017). Ukrainian mass music: stages of development, national characteristics. Candidate's thesis. Kyiv: M. Rylsky Institute for Art Studies, Folklore and Ethnology [in Ukrainian].
2. Konvaliuk, U. V. (2020). Personological discourse of the vocal art of the Ukrainian variety in the 70s of the 20th – beginning of the 21st centuries. Candidate's thesis. Ivano-Frankivsk: Vasyl Stefanyk Precarpathian National University [in Ukrainian].
3. Mozhovyi, M. P. (2007). Formation and tendencies of development of the Ukrainian variety songs. Candidate's thesis. Kyiv: Kyiv National University of Culture and Arts [in Ukrainian].
4. Riabukha, T. M. (2017). Origins and intonational parts of the Ukrainian song variety art. Candidate's thesis. Kharkiv: Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts [in Ukrainian].
5. Samaia, T. V. (2017). The variety vocal art as a factor in the cultural life of Ukraine in the second half of the 20th – beginning of the 21st century. Candidate's thesis. Kyiv: National Academy of Culture and Arts Management [in Ukrainian].
6. Sapozhnik, O. V. (2001). Musical and aesthetic education of high school students (on the material of modern variety pop music). Candidate's thesis. Kyiv: Kyiv National University of Culture and Arts [in Ukrainian].
7. Solodovnyk, V. V. (1998). Variety. Essays on Ukrainian popular culture. Kyiv: UCKD, 139–161 [in Ukrainian].
8. Cherkashyna, L. S. (1991). Folk song sources in the Ukrainian variety music art music scene. Art and ethnicity: coll. science. work. Kyiv: Naukova Dumka, 1991, 126–141 [in Ukrainian].
9. Shevchenko, O. H. (2010). Ukrainian popular music: sources and perspectives (from 1920s to 1990s)]. Candidate's thesis. Kyiv: Kyiv National University of Culture and Arts [in Ukrainian].
10. Shostak, H. V. (1996). Music of mass genres as a factor in the formation of the musical culture of adolescents. Candidate's thesis. Kyiv: Ukrainian State Pedagogical University named after M. P. Drahomanov [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 27.05.2022

Отримано після доопрацювання 22.06.2022

Прийнято до друку 30.06.2022